

**Iwona Wojtasik-Kalinowska¹, Małgorzata Konarska², Anna Sakowska³,
Dominika Guzek⁴**

Samodzielny Zakład Techniki w Żywieniu

Dominika Głabska⁵

Zakład Dietetyki,

Katedra Dietetyki

Agnieszka Wierzbicka⁶

Samodzielny Zakład Techniki w Żywieniu,

Wydział Nauk o Żywieniu Człowieka i Konsumpcji,

Szkoła Główna Gospodarstwa Wiejskiego w Warszawie

Sektor mięsa wieprzowego w Polsce i na świecie w latach 2000-2012⁷

Pork sector in Poland and in the world in the years 2000-2012

Synopsis. Mięso wieprzowe odgrywa kluczową rolę na polskim, europejskim, jak i światowym rynku mięsa. W artykule scharakteryzowano zmiany wielkości produkcji trzody chlewnej, spożycia mięsa wieprzowego, a także jego eksportu i importu w latach 2000-2012. Na światowym rynku mięsa w roku 2012 wieprzowina zajmowała pierwsze miejsce pod względem wielkości produkcji (110,8 mln ton), natomiast w Polsce plasowała się na drugim miejscu – za mięsem drobiowym (2,2 mln ton). W analizowanym okresie wieprzowina była najchętniej spożywana wśród wszystkich gatunków mięsa, a jej spożycie utrzymywało się na stabilnym poziomie i wynosiło w 2000 roku 39,2 kg/osobę, a w 2012 roku – 39,0 kg/osobę. W 2012 r. znaczący popyt zagraniczny na mięso wieprzowe przyczynił się do wzrostu jego eksportu z Polski. W roku tym eksport żywca, mięsa i jego przetworów wynosił 588,4 tys. ton i w porównaniu z rokiem poprzednim wzrósł o ok. 14,5%. Natomiast import zwiększył się w tym czasie o około 9,8 %.

Słowa kluczowe: mięso wieprzowe, produkcja, spożycie, eksport, import

Abstract. Pork meat plays an important role in the Polish, European and global market. In the article volume of swines' production, consumption of pork and also the data connected with export and import this kind of meat in 2000-2012 were characterized. In 2012 pork production occupied a dominant position in the global meat market (110,8 mln ton), in Poland pork production was just behind poultry (2,2 mln ton). In the analyzed period, the structure of pork consumption was relatively stable and in 2000 was 39,2 kg/person, and in 2012 39,0 kg/person. In 2012 the significant foreign demand on pork has contributed to the growth of exports of swine meat from Poland. In that year, exports of livestock, meat and meat products was 588,4 thousand tons and in comparison with the

¹ Mgr inż., e-mail: iwona_wojtasik_kalinowska@sggw.pl

² Mgr inż., e-mail: malgorzata_konarska1@sggw.pl

³ Mgr inż., e-mail: anna_sakowska1@sggw.pl

⁴ Dr inż., e-mail: dominika_guzek@sggw.pl

⁵ Dr inż., e-mail: dominika_glabska@sggw.pl

⁶ Dr hab. inż. prof. SGGW, e-mail: agnieszka_wierzbicka@sggw.pl

⁷ Publikacja została współfinansowana przez Unię Europejską w ramach środków Europejskiego Funduszu Społecznego jak również praca powstała w ramach Projektu BIOŻYWNOSĆ – innowacyjne, funkcjonalne produkty pochodzenia zwierzęcego” nr POIG.01.01.02-014-090/09 współfinansowanego przez Unię Europejską ze środków Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego w ramach Programu Operacyjnego Innowacyjna Gospodarka 2007-2013.

previous year increased by approximately 14,5%. Import has increased during this period by approximately 9,8%.

Key words: pork meat, production, consumption, export, import

Wstęp

W ostatnich latach w krajach rozwijających się obserwuje się dynamiczny wzrost produkcji zwierzęcej, który jest spowodowany głównie przez szybki wzrost gospodarczy. Produkcja zwierzęca stanowiła tam w 2005 roku około 33% całego PKB. W krajach rozwiniętych natomiast produkcja mięsa nieznacznie rośnie i wciąż utrzymuje się na wysokim poziomie, stanowiąc ponad 50% PKB w sektorze rolniczym. Przewiduje się, że wciąż rosnący popyt na produkty mięsne będzie powodował wzrost jego produkcji [Delegato 2005, Bank ... 2009, Thornton 2010].

W globalnej produkcji mięsa, zarówno w Polsce, jak i na świecie, największy udział ma mięso wieprzowe. Wielkość jego produkcji jest zależna od wielu czynników – globalnych i lokalnych. Wśród tych pierwszych wymienić należy: uwarunkowania makroekonomiczne, czynniki demograficzne i społeczne, politykę państwa na rynku rolnym, opłacalność produkcji, zmiany w łańcuchu produkcji mięsa, przepisy prawne oraz zmiany klimatyczne. Natomiast do czynników regionalnych zaliczyć można: uwarunkowania klimatyczne, przepisy prawne dotyczące chowu zwierząt, choroby zwierząt [Stępień 2013].

Celem artykułu była charakterystyka zmian wielkości produkcji mięsa wieprzowego jego spożycia, a także eksportu i importu w latach 2000-2012. Niniejsza praca ma charakter przeglądowy. Do analizy wyżej wymienionych zmian wykorzystano krajowe i zagraniczne wtórne źródła danych opracowane między innymi przez Główny Urząd Statystyczny, Agencję Rynku Rolnego i Ministerstwo Rolnictwa i Rozwoju Wsi.

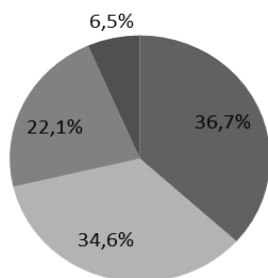
Produkcja mięsa wieprzowego

Sektor produkcji mięsa wieprzowego jest uznawany za najważniejszy w branży rolniczej nie tylko w Polsce, lecz również w Unii Europejskiej i na świecie [Kozera 2010]. W 2012 roku zajmował pod tym względem pierwsze miejsce na światowym rynku mięsa, w Polsce natomiast plasował się tuż za mięsem drobiowym. Na świecie wielkość produkcji wieprzowiny stanowiła prawie 37% (110,8 mln ton), a w Polsce ponad 42% (2,2 mln ton) całkowitej produkcji mięsa (rys. 1) [Rocznik ...2012, Fleischatlas 2013].

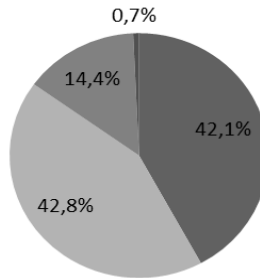
W latach 2000-2010 światowa produkcja mięsa wieprzowego wzrosła o ponad 21% z około 90 mln ton do ponad 109 mln ton (tab. 1). W tym okresie największy udział w światowej produkcji tego mięsa miały Chiny – powyżej 45%. W kraju tym w analizowanym okresie odnotowano również największy wzrost produkcji wieprzowiny, tj. o 10,3 mln ton. Spowodowany był on zwiększeniem się popytu na ten rodzaj mięsa, jak również wprowadzeniem rządowego planu subsydiowania produkcji trzody. Plan ten miał na celu między innymi: wspomaganie hodowli zarodowej, produkcję macior oraz inwestycje w dużych fermach. Drugim z kolei krajem wśród czołowych producentów mięsa wieprzowego w okresie 2000- 2010 były Stany Zjednoczone. W 2010 roku produkcja

wieprzowiny wynosiła tam 10,2 mln ton, co stanowiło 9,3% światowej produkcji tego mięsa. W analizowanych latach, w kraju tym zaobserwowano tendencję wzrostową w produkcji mięsa wieprzowego. Niewielki wzrost produkcji wieprzowiny, o 4% w 2010 roku w stosunku do roku 2000, obserwowano również w UE-27 [Rynek... 2011].

Światowa produkcja mięsa w 2012 r.
301,8 mln ton

Produkcja mięsa w Polsce w 2012 r.
5,30 mln ton

■ wieprzowe ■ drobiowe ■ wołowe ■ inne

■ wieprzowe ■ drobiowe ■ wołowe ■ inne

Rys 1. Udział poszczególnych gatunków mięsa w światowej i krajowej produkcji mięsa w 2012 roku

Fig. 1. Share of various types of meat in the world and the Polish meat production in 2012

Źródło: obliczenia własne na podstawie [Rocznik ... 2012; Fleischatlas 2013].

W większości krajów, w okresie od 2000 do 2010 roku, nastąpił wzrost produkcji mięsa wieprzowego. Największy, bo aż o 48,6% (z 1,57 mln ton w 2000 r. do 2,33 mln ton w 2010 roku) nastąpił w Rosji, oraz również bardzo znaczny w Niemczech (o 37,8%, z 3,98 do 5,49 mln ton). Natomiast w Republice Czeskiej, Wielkiej Brytanii, Ukrainie, Francji oraz Polsce zaobserwowano nieznaczny spadek produkcji wieprzowiny, co związane jest głównie ze wzrostem znaczenia na tych rynkach mięsa drobiowego.

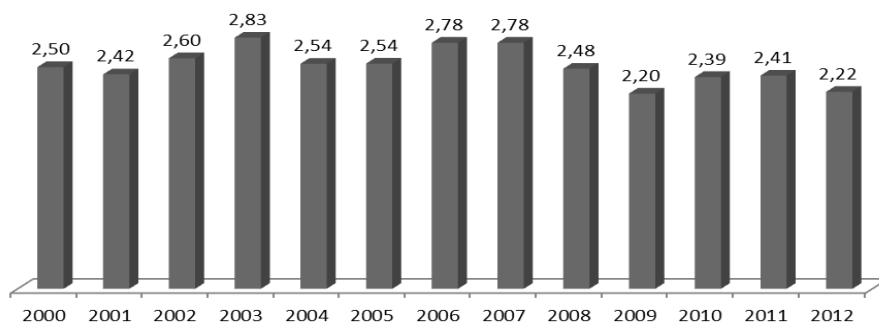
W Polsce produkcja żywca wieprzowego jest ściśle powiązana z produkcją roślinną. Jej opłacalność bowiem jest w dużej mierze uzależniona od cen zbóż, co powoduje przenoszenie wahań wielkości produkcji roślinnej na wahania wielkości produkcji trzody chlewnej. Ponadto, na polskim rynku wieprzowiny mogą występować okresy, w których podaż jest niewystarczająca w stosunku do popytu. Fakt ten spowodowany jest ograniczonymi możliwościami zwiększenia podaży w jednym cyklu produkcyjnym, przez co w krótkim okresie popyt nie został zaspokojony ze względu na zbyt małą produkcję. Jednocześnie, zmiany wielkości produkcji, ze względu na długość cyklu produkcyjnego, następują ze znacznym opóźnieniem w stosunku do decyzji producenta podjętych ze względu na zmiany opłacalności produkcji, wynikające np. ze wzrostu zapotrzebowania na mięso wieprzowe. W konsekwencji takich sytuacji, rynek mięsa wieprzowego charakteryzuje się brakiem równowagi między podażą a popytem. Stąd też, występująca na polskim rynku mięsa, niestabilność cen pasz oraz żywca wieprzowego powoduje, że w produkcji wieprzowiny występują cykliczne wahania, które tworzą tzw. cykle świńskie. Były one bardzo widoczne do 2007 roku, po którym obserwuje się wyraźną tendencję spadkową w produkcji trzody chlewnej i tym samym w produkcji mięsa wieprzowego (rys. 2) [Kossakowska 2013].

Tabela 1. Produkcja mięsa wieprzowego w wybranych krajach w latach 2000-2010

Table 1. Production of pig meat in chosen countries in 2000-2010

Region	2000		2005		2010	
	mln t	udział w światowej produkcji w %	mln t	udział w światowej produkcji w %	mln t	udział w światowej produkcji w %
Świat	89,79	100	99,06	100	109,17	100
UE (27)	21,78	24,3	21,80	22,0	22,82	20,9
Chiny	40,75	45,4	46,62	47,1	51,68	47,3
USA	8,60	9,6	9,38	9,5	10,19	9,3
Niemcy	3,98	4,4	4,50	4,5	5,49	5,0
Hiszpania	2,91	3,2	3,17	3,2	3,37	3,1
Rosja	1,57	1,7	1,52	1,5	2,33	2,1
Francja	2,31	2,6	2,27	2,3	2,26	2,1
Kanada	1,64	1,8	1,92	1,9	1,93	1,8
Polska	1,92	2,1	1,96	2,0	1,90	1,7
Dania	1,63	1,8	1,79	1,8	1,67	1,5
Włochy	1,48	1,6	1,52	1,5	1,67	1,5
Japonia	1,26	1,4	1,25	1,3	1,29	1,2
Wielka Brytania	0,90	1,0	0,71	0,7	0,76	0,7
Rep. Czeska	0,42	0,5	0,38	0,4	0,29	0,3
Ukraina	0,68	0,8	0,49	0,5	0,63	0,6

Źródło: Rocznik ... [2012].

Rys. 2. Produkcja mięsa wieprzowego w Polsce w latach 2000-2012 (mln t)

Fig. 2. The production of pig meat in Poland in years 2000-2012 (mln t)

Źródło: Bank ... [2014].

W 2008 roku nastąpił w Polsce znaczny spadek produkcji mięsa wieprzowego z 2,78 mln ton w 2007 do 2,48 mln ton (o 10,5 %) (rys. 2). Był on spowodowany zmniejszeniem opłacalności chowu trzody chlewnej wynikającym ze spadku cen skupu żywca i wzrostu cen zbóż. W 2009 produkcja mięsa wieprzowego zmalała o kolejne 11,3% w stosunku do

poprzedniego roku. Natomiast wzrost cen skupu żywca oraz spadek cen zbóż w 2009 roku przyczyniły się do wzrostu produkcji tego gatunku mięsa w latach 2010 i 2011, kolejno o 8,5% i 0,7%. W 2012 roku znów nastąpił spadek produkcji wieprzowiny o ponad 7%. Przewiduje się, że tendencja spadkowa w produkcji mięsa wieprzowego utrzyma się w kolejnych latach [Kossakowska 2013, Bank ... 2014].

Spżycie mięsa wieprzowego w Polsce

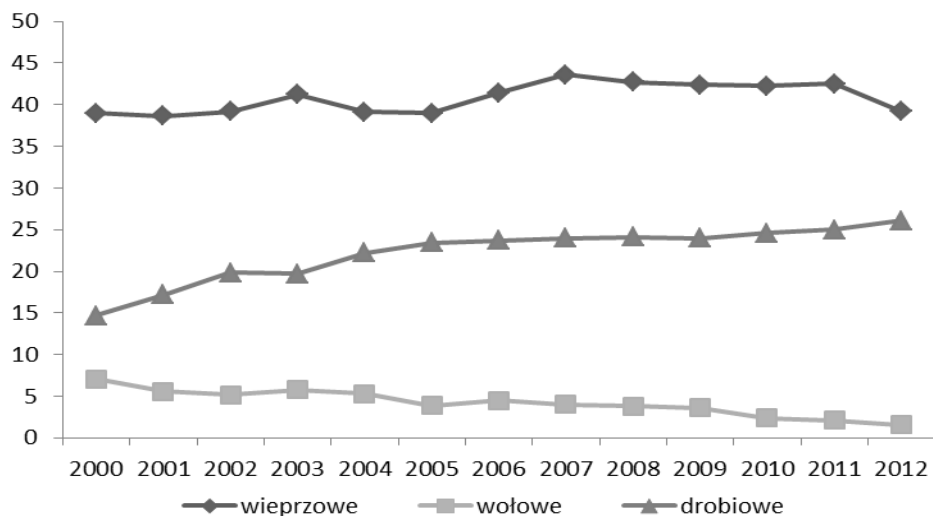
Od wielu lat mięso wieprzowe zajmuje dominującą pozycję w ogólnej konsumpcji mięsa zarówno w Polsce jak i na świecie. Obecnie kraje Unii Europejskiej plasują się na drugim miejscu w świecie pod względem konsumpcji tego rodzaju mięsa. Według uniijnych ekspertów prognozowany jest dalszy wzrost spożycia wieprzowiny w krajach członkowskich, o 2% do 2020 roku. Według estymacji prowadzonych przez Komisję Europejską szacuje się, że do 2020 roku konsumpcja mięsa ogółem w krajach Wspólnoty nie przekroczy 85 kg/mieszkańca. Najchętniej spożywanym mięsem przez Europejczyków w 2020 roku ma być wieprzowina, a jej spożycie kształtować ma się na poziomie 41,6 kg/mieszkańca [Prospects... 2011].

Spożycie mięsa wieprzowego w Polsce w analizowanym okresie było zbliżone do przeciętnej wielkości jego spożycia w krajach Unii Europejskiej. W Polsce spożycie tego rodzaju mięsa jest na podobnym poziomie do jego spożycia we Francji, Irlandii i Włoszech, natomiast jest zdecydowanie niższe, niż w Hiszpanii, Danii, Niemczech, czy Austrii [Prospects... 2011].

W Polsce zauważalny jest wzrost spożycia mięsa ogółem, natomiast procentowy udział wieprzowiny, mimo jej stałego poziomu konsumpcji, w stosunku do ogólnej ilości spożywanego mięsa sukcesywnie spada. W roku 2000 udział wieprzowiny w ogólnym spożyciu mięsa wynosił około 59%, natomiast obecnie jest niższy o około 4%.

W latach 2000-2005 w Polsce odnotowany został wzrost spożycia mięsa wieprzowego z poziomu 39,2 kg/osobę w 2000 roku do 43,6 kg/osobę w 2005 roku. Z kolei w latach 2005- 2008 zauważalny był spadek konsumpcji tego rodzaju mięsa z 43,6 kg/osobę do poziomu 39,1 kg/osobę. Natomiast, w roku 2009 stwierdzono nieznaczny wzrost spożycia mięsa wieprzowego przez polskich konsumentów do 41,2 kg/osobę rocznie. W kolejnych latach zauważalny był sukcesywny spadek konsumpcji tego mięsa. W 2012 roku ceny detaliczne mięsa wieprzowego wzrosły o ponad 10% w porównaniu z 2011 rokiem. W tej sytuacji, przy gwałtownym spadku krajowej produkcji oraz wzroście cen mięsa wieprzowego zaobserwowano spadek jego konsumpcji z 42,5 kg/osobę w 2011 roku do 39,2 kg/osobę w 2012 roku (rys. 3).

W Polsce najwięcej mięsa wieprzowego spożywa się w gospodarstwach domowych rolników. Tylko w przypadku tej grupy gospodarstw jego spożycie było większe niż spożycie drobiu. Tak wysoka konsumpcja w tego rodzaju gospodarstwach domowych spowodowana jest samozaopatrzeniem, które jest wynikiem prowadzonego w gospodarstwach rolnych tuczu trzody chlewnej. Pod względem spożycia wieprzowiny na drugim miejscu znajdują się gospodarstwa emerytów i rencistów. Co związane jest między innymi z przyzwyczajeniami i preferencjami tego gatunku mięsa w tej grupie konsumentów [Kossakowska 2013].

Rys. 3. Spożycie poszczególnych rodzajów mięsa w Polsce w latach 2000- 2012 (w kg/osobę)

Fig. 3. Consumption of various types of meat in Poland in the years 2000-2012 (in kg/person)

Źródło: [Roczniki... 2013; Rynek... 2008; Rynek... 2013].

W Polsce od 2000 do 2011 roku zauważalny był wzrost spożycia mięsa wieprzowego, lecz dynamika wzrostu jego spożycia była mniejsza, niż dynamika wzrostu spożycia mięsa drobiowego. W 2000 roku spożycie mięsa drobiowego wśród polskich konsumentów wynosiło 14,7 kg/osobę, natomiast w 2012 roku stwierdzono wzrost jego konsumpcji o około 78%.

Spożycie mięsa wieprzowego na świecie

Największym producentem i konsumentem wieprzowiny na świecie są Chiny. Popyt na mięso wieprzowe w 2011 roku znacznie przewyższył tam podaż surowca. Skutkowało to importem do tego kraju 0,5 mln ton wieprzowiny [Short... 2012]. Spożycie mięsa wieprzowego w Chinach wynosiło w 2012 roku a w samym Hong Kongu było to 63,1 kg/osobę. Natomiast wśród krajów Unii Europejskiej w 2012 roku na bardzo wysokim miejscu pod względem spożycia wieprzowiny plasowały się Czechy (64,7 kg/osobę) (tab. 2).

Spożycie mięsa wieprzowego w 2012 na poziomie około 45 kg/osobę obserwowano w krajach Unii Europejskiej, jak również Tajwanie. W krajach tych w stosunku do roku 2000 nastąpił wzrost spożycia wieprzowiny o 2,5% w Krajach Unii oraz na Tajwanie o 4,9%. W analizowanym okresie wzrost konsumpcji mięsa wieprzowego odnotowano także w następujących krajach: Argentyna, Australia, Brazylia, Kanada, Chiny, Czechy, Japonia, Łotwa, Litwa, Meksyk, Filipiny, Rosja, Korea Południowa, Tajlandia i Ukraina. Natomiast spożycie mięsa wieprzowego na względnie stabilnym poziomie odnotowano w Estonii (w 2000 roku – 32 kg/osobę, a w roku 2012 – 31,8 kg/osobę) oraz w Stanach Zjednoczonych (w 2000 roku – 30,6 kg/osobę, a w roku 2012 – 30 kg/osobę). Z kolei

spadek spożycia mięsa wieprzowego odnotowano w Bułgarii – z 32,4 kg/osobę w 2000 roku do 29,6 kg/osobę w 2012 roku, jak również w Indonezji, gdzie w 2000 roku spożycie tego rodzaju mięsa wynosiło 4,3 kg/osobę natomiast w 2012 roku – zaledwie 2,1 kg/osobę.

Tabela 2. Spożycie mięsa wieprzowego na świecie w latach 2000-2012 (w kg/mieszkańca)

Table 2. Consumption of pork in the world in the years 2000-2012 (in kg/capita)

Kraj	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012
Argentyna	6	6,9	6,9	6,9	6,9	6,9	7	7,2	7,5	7,7	7,7	7,7	7,8
Australia	18,3	18,3	18,6	18,9	19,3	19,6	19,8	19,9	20	20,1	20,5	20,7	21
Brazylia	10,8	10,7	10,9	11,1	11,2	11,4	11,5	11,6	11,7	11,7	11,9	12,1	12,2
Kanada	31,9	34,3	35,4	35,3	35,2	35,1	35,8	36,1	36,6	36,2	35,8	35,7	35,6
Chiny	22,9	22,9	33,5	33,6	34,1	34,8	35,5	36,2	36,9	37,5	38,1	38,7	39,2
Hong Kong	54,1	60,2	61,3	60,9	60,7	60,8	61,2	61,2	62,1	62,1	62,2	62,3	63,1
Unia Europejska	44,8	44,1	43,7	43,6	44,1	44,3	44,5	44,7	44,8	45	45,2	45,4	45,6
Czechy	60,7	59,4	59,3	60,9	61,3	61,9	62,4	62,7	63,1	63,5	63,9	64,3	64,7
Bułgaria	32,4	33,1	25,6	26,1	26,5	26,9	27,4	27,8	28,3	28,7	29	29,3	29,6
Estonia	32	31,6	30,1	29,2	29,6	30	30,2	30,4	30,6	30,9	31,2	31,5	31,8
Litwa	28,8	31,3	25,3	26,8	27,2	27,6	27,8	28	28,2	28,5	28,8	29,2	29,5
Łotwa	17,6	19	16,8	17,3	17,5	17,9	18,6	19	19,5	19,6	19,7	19,8	20,5
Słowacja	51,9	49,6	30,2	32,2	32,7	33,3	33,4	33,7	33,9	34,4	34,8	35,3	35,7
Węgry	35,9	37,6	38,7	40,7	41,5	42,1	42,3	42,6	42,9	43,6	44,2	45	45,7
Indonezja	4,3	3,4	2	2	2	2,1	2,1	2,1	2,1	2,1	2,1	2,1	2,1
Japonia	16,9	17,2	18,4	18,6	18,5	18,7	19	19,3	19,5	19,6	19,7	19,8	19,9
Meksyk	11	12,8	12,8	12,9	13	13,2	13,6	13,9	14,2	14,3	14,4	14,5	14,8
Nowa Zelandia	15,2	16	12,4	13,2	13,4	13,6	13,6	13,7	13,7	13,8	13,9	14,1	14,4
Filipiny	12,6	13	13,3	13,5	13,6	13,7	13,7	13,8	13,8	13,9	14,1	14,2	14,2
Rosja	12,2	14,5	15,9	16,3	16,5	16,7	16,7	16,9	17	17,2	17,4	17,5	17,8
Południowa Korea	21,4	23,5	26,8	27,8	28,1	28,8	29,7	30,3	20,8	31,1	31,6	31,9	32,5
Tajwan	43	42	41,6	42,5	43	43,5	43,9	44,1	44,1	44,6	44,8	45,1	45,2
Tajlandia	6,9	7,7	7,5	7,6	7,7	7,8	7,9	8	8	8,2	8,3	8,4	8,6
Ukraina	14	9,8	12,8	13,3	13,8	14,4	14,8	15,2	15,6	16,3	17	17,6	18,3
USA	30,6	30,3	30,1	29,5	29,2	29,1	29,5	30	30,2	30	29,7	29,6	30

Źródło: [Food... 2012].

W kraju tym od 2002 do 2004 roku spożycie mięsa wieprzowego wynosiło 2 kg/osobę natomiast od 2005 roku do końca analizowanego okresu – 2,1 kg/osobę. W Nowej Zelandii natomiast spożycie wieprzowiny w 2000 roku wynosiło 15,2 kg/osobę, podczas gdy na przestrzeni analizowanych lat poziom konsumpcji był zróżnicowany i w 2012 roku wynosił 14,4 kg/osobę. Największy spadek spożycia wieprzowiny, bo aż o 31%, odnotowano na Słowacji. Konsumpcja wieprzowiny w tym kraju sukcesywnie spadała i w roku 2000 wynosiła 51,9 kg/osobę, natomiast w 2012 roku już tylko 35,7 kg/osobę (tab. 2).

Większość krajów Unii Europejskiej charakteryzuje się wysokim spożyciem mięsa wieprzowego. W 2002 w Hiszpanii i Danii wynosiło ono odpowiednio 66,5 i 63,4 kg/osobę, a w Austrii i w Niemczech 56,4 i 53,7 kg/osobę, przy czym przeciętne spożycie wieprzowiny w krajach Unii Europejskiej w 2002 roku wynosiło 43,7 kg/osobę [Produkcja... 2014]. Konsumpcję mięsa wieprzowego w granicach 20-35 kg/osobę w latach 2000-2012 zaobserwowano w następujących krajach: Australia, Bułgaria, Kanada, Estonia, Łotwa, Litwa, Słowacja, Korea Południowa oraz w Stany Zjednoczone (tab. 2).

Do krajów o najniższym spożyciu tego rodzaju mięsa w 2012 roku na świecie należały: Indonezja (2,1 kg/osobę), Argentyna (7,8 kg/osobę), Tajlandia (8,6 kg/osobę), Brazylia (12,2 kg/osobę), Filipiny (14,2 kg/osobę), Nowa Zelandia (14,4 kg/osobę), Meksyk (14,8 kg/osobę), Rosja (17,8 kg/osobę), Ukraina (18,3 kg/osobę) oraz Japonia (19,9 kg/osobę).

Handel zagraniczny mięsem wieprzowym

W ostatnich latach w naszym kraju widoczny jest rozwój handlu zagranicznego wieprzowiną. Po przystąpieniu Polski do Unii Europejskiej zmieniła się struktura geograficzna eksportu wieprzowiny, w wyniku pojawienia się utrudnień w eksporcie z wschodnimi krajami. Pod koniec 2005 roku bowiem Rosja nałożyła embargo na import mięsa i żywca wieprzowego z Polski, a w 2006 w podobny sposób postąpiła Ukraina. Efektem tego był obserwowany w tym czasie wzrost eksportu do krajów Unii Europejskiej.

W 2012 roku znaczący popyt zagraniczny na mięso wieprzowe przyczynił się do wzrostu eksportu tego rodzaju mięsa z Polski. W tym samym roku eksport żywca, mięsa i jego przetworów wynosił 588,4 tys. ton (tab. 3) i w porównaniu z rokiem poprzednim wzrósł o około 14,5% (z 502,8 do 588,4 tys. ton). Import zwiększył się w tym czasie o około 9,8% (z 675,2 do 748,7 tys. ton). W 2012 roku import żywca, mięsa oraz przetworów wieprzowych był ponad 6 razy większy niż w 2004 roku [Rynek... 2013].

Tabela 3. Handel zagraniczny mięsem wieprzowym w ekwiwalencie mięsa w tys. ton (wraz z tłuszczami)

Table 3. Foreign trade with pork meat equivalent in thousands tons (including fats)

Wyszczególnienie	2008	2009	2010	2011	2012
Eksport ogółem	410,0	336,6	418,4	502,8	588,4
w tym:					
żywiec	26,8	39,3	25,1	9,9	12,1
mięso	233,2	138,5	209,7	302,0	365,9
przetwory	58,5	98,2	118,5	129,9	138,7
Import ogółem	518,0	614,8	601,9	675,2	748,7
w tym:					
żywiec	42,6	72,6	59,5	74,7	133,8
mięso	163,9	531,0	525,3	584,1	598,5
przetwory	6,3	11,4	11,5	12,7	10,9

Źródło: [Rynek...2012].

Liderem w zakresie eksportu mięsa wieprzowego od wielu lat są Stany Zjednoczone (7305 tys. ton w 2012 r.) (tab. 4), a tuż za nimi plasują się kraje Unii Europejskiej (2442 tys. ton). Eksport realizowany przez USA opiera się głównie na popycie w Meksyku i Rosji, a także w następnej kolejności na rynkach azjatyckich [Stępień 2012].

Największymi importerami mięsa wieprzowego na świecie są Japonia (1259 tys. ton w 2012 r.) oraz Rosja (1070 tys. ton). Istotnymi importerami są także Chiny i Meksyk (ponad 700 tys. ton).

Tabela 4. Światowy handel zagraniczny wieprzowiną, w tys. ton wagi poubojowej

Table 4. World pork foreign trade, in thousands tons of slaughterweight

Kraje	2009	2010	2011	2012
EKSPORT	5 682	6 081	6 997	7 305
USA	1 857	1 916	2 354	2 442
UE-27*	1 776	1 865	2 207	2 210
Kanada	1 123	1 159	1 197	1 243
Brazylia	707	619	584	661
Chiny	232	278	244	235
Chile	152	130	139	180
Meksyk	70	78	86	95
Białoruś	31	62	85	104
Australia	40	41	41	36
Wietnam	21	19	20	20
IMPORT	5 540	5 886	6 606	6 904
Japonia	1 138	1 198	1 254	1 259
Rosja	876	916	971	1 070
Chiny	270	415	758	730
Meksyk	678	687	594	706
Korea Płd.	390	382	640	502
USA	378	390	364	363
Hong Kong	369	347	432	414
Kanada	180	183	204	241
Ukraina	186	146	119	281
Australia	176	183	175	194

*wg Komisji Europejskiej

Źródło: USDA/FAS, Komisja Europejska i przeliczenia IERiGŻ-PIB.

Do głównych eksporterów trzody żywej na rynku europejskim można zaliczyć Holandię (około 6 mln szt. rocznie), Danię (około 4 mln szt.) oraz Niemcy (1,1 mln szt.). Największymi importerami są Niemcy (około 6 mln szt.), Polska (2,8 mln szt.) i Austria (około 1 mln sztuk). Import trzody żywej do Polski w latach 2009-2011 pochodził przede wszystkim z krajów Unii Europejskiej (99,6%) [Stańko 2012].

Podsumowanie

Na podstawie przeanalizowanych danych można stwierdzić, iż produkcja trzody chlewnej w latach 2000-2012 rozwijała się bardzo intensywnie. Ponadto mięso wieprzowe jest jednym z najchętniej spożywanych przez konsumentów rodzajów mięsa, zarówno w Polsce, jak i na świecie.

W Polsce w analizowanym okresie zauważalny był wzrost spożycia mięsa ogółem, jednak jego procentowy udział w stosunku do ogólnej konsumpcji mięsa spada ze względu na wzrost spożycia mięsa drobiowego. Natomiast na świecie dominującą pozycję w spożyciu mięsa wieprzowego w 2012 roku zajmowały Chiny a w Unii Europejskiej Czechy. Na wysokim poziomie kształtowała się również konsumpcja tego rodzaju mięsa na Węgrzech oraz Tajwanie.

Istotnymi czynnikami dla polskiego handlu zagranicznego mięsem wieprzowym było przystąpienie Polski do Unii Europejskiej oraz nałożone embarga na import polskiego mięsa i żywca wieprzowego do Rosji i Ukrainy. W 2012 roku znaczny popyt zagraniczny na mięso wieprzowe przyczynił się również do wzrostu eksportu tego rodzaju mięsa z Polski. Natomiast import zwiększył się w tym czasie o około 9,8% i był sześciokrotnie większy niż w 2004 roku.

Literatura

- Bank Danych Lokalnych [2014]: Główny Urząd Statystyczny. [Tryb dostępu:] http://stat.gov.pl/bdl/app/dane_podgrup.hier?p_id=594929&p_token=1928713041. [Data odczytu: czerwiec 2014].
- Delgado C. [2005]: Rising demand for meat and milk in developing countries: implications for grasslands-based livestock production. In Grassland: a global resource (ed. McGilloway D. A.), *The Netherlands: Wageningen Academic Publishers*, ss. 29–39.
- Fleischatlas [2013]: Daten und Fakten über Tiere als Nahrungsmittel. [Tryb dostępu:] http://www.monde-diplomatique.de/pdf/fleischatlas2013_WEB.pdf. [Data odczytu: czerwiec 2014].
- Food and Agricultural Policy Research [2012]: World Agricultural Outlook. [Tryb dostępu:] <http://www.fapri.iastate.edu/outlook/2012/>. [Data odczytu: styczeń 2014].
- Kossakowska J. [2013]: Wybrane czynniki wpływające na poziom konsumpcji wieprzowiny w Polsce (1990–2012). *Biuletyn informacyjny Agencji Rynku Rolnego* nr 2, ss. 2-13. [Tryb dostępu:] http://www.arr.gov.pl/data/400/biuletyn_informacyjny_arr_2_2013.pdf. [Data odczytu: czerwiec 2014].
- Kozera M. [2010]: Ekonomiczne uwarunkowania rozwoju produkcji mięsa wieprzowego na świecie. *J. Agribus. Rural Dev.* 2 (16), ss. 85-92.
- Produkcja wieprzowiny. Polska wieś w Europie. [2014]: Fundusz Współpracy. [Tryb dostępu:] www.agro-info.org.pl/files/?id_plik=195. [Data odczytu: maj 2014].
- Prospects for agricultural markets and income in the EU 2011-2020. 2011. *European Commission. Directorate-General for Agriculture and Rural Development*, ss. 5-28.
- Roczniki Statystyczne Rolnictwa [2007]: Główny Urząd Statystyczny. Zakład Wydawnictw Statystycznych w Warszawie, ss. 227.
- Rocznik statystyczny rolnictwa. Roczniki branżowe [2012]: Główny Urząd Statystyczny. Zakład Wydawnictw Statystycznych w Warszawie, ss. 353.
- Rocznik statystyczny rolnictwa [2013]: Główny Urząd Statystyczny. Zakład Wydawnictw Statystycznych w Warszawie, ss. 334.
- Rynek mięsa. Stan i perspektywy [2011]: Analizy rynkowe nr 40. Instytut Ekonomiki Rolnictwa i Gospodarki Żywnościowej - Państwowy Instytut Badawczy, Agencja Rynku Rolnego, Ministerstwo Rolnictwa i Rozwoju Wsi, Warszawa, ss. 5-17.
- Rynek mięsa. Stan i perspektywy [2012]: Analizy rynkowe nr 10. Instytut Ekonomiki Rolnictwa i Gospodarki Żywnościowej - Państwowy Instytut Badawczy, Agencja Rynku Rolnego, Ministerstwo Rolnictwa i Rozwoju Wsi, Warszawa, ss. 7-14.

- Short Term Outlook for arable crop, meat and dairy markets. 2012. European Commission. Directorate-General for Agriculture and Rural Development. [Tryb dostępu:] http://ec.europa.eu/agriculture/markets-and-prices/short-term-outlook/pdf/summer-2013_en.pdf. [Data odczytu: lipiec 2014].
- Stańko S. [2012]: Tendencje w produkcji i handlu zagranicznym wieprzowiną w Polsce w latach 1990-2011. *Zeszyty Naukowe SGGW Problemy Rolnictwa Światowego* T. XXVII, ss. 77-85.
- Stępień S. [2013]: Aktualny i przewidywany stan rynku mięsa wieprzowego na świecie. *Zeszyty Naukowe SGGW Problemy Rolnictwa Światowego* T. XIII, ss. 99-107.
- Świetlik K. [2001]: Konsumpcja artykułów mięsnych w 2010 roku i jej uwarunkowania. *Gospodarka Mięsna* nr 12, ss. 50-57.
- Thornton P.K. [2010]: Livestock production: recent trends, future prospects. *Philosophical Transactions of the Royal Society B* nr 365, ss. 2853-2867.
- World Bank [2009]: Minding the stock: bringing public policy to bear on livestock sector development. Report no. 44010-GLB. Washington, DC.
- Rynek mięsa. Stan i perspektywy [2012]: Analizy Rynkowe nr 10. Instytut Ekonomiki Rolnictwa i Gospodarki Żywnościowej - Państwowy Instytut Badawczy, Agencja Rynku Rolnego, Ministerstwo Rolnictwa i Rozwoju Wsi, Warszawa, ss. 7-14.
- Short Term Outlook for arable crop, meat and dairy markets. 2012. European Commission. Directorate-General - General for Agriculture and Rural Development.
- Stańko S. [2012]: Tendencje w produkcji i handlu zagranicznym wieprzowiną w Polsce w latach 1990-2011. *Zeszyty Naukowe SGGW Problemy Rolnictwa Światowego* T. XXVII, ss. 77-85.
- Stępień S. [2013]: Aktualny i przewidywany stan rynku mięsa wieprzowego na świecie. *Zeszyty Naukowe SGGW Problemy Rolnictwa Światowego* T. XIII, ss. 99-107.
- Świetlik K. [2001]: Konsumpcja artykułów mięsnych w 2010 roku i jej uwarunkowania. *Gospodarka Mięsna* nr 12, ss. 50-57.
- Thornton P.K. [2010]: Livestock production: recent trends, future prospects. *Philosophical Transactions of the Royal Society B* nr 365, ss. 2853-2867.
- World Bank [2009]: Minding the stock: bringing public policy to bear on livestock sector development. Report no. 44010-GLB. Washington, DC.